

ДІЯЛЬНІСТЬ ВАРШАВСЬКОЇ ФОНДОВОЇ БІРЖИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ

Варшавська фондова біржа (WSE) є однією з найбільш розвинених у країнах Центрально-Східної Європи. Свою діяльність WSE здійснює відповідно до закону «Про торги фінансовими інструментами», «Про надзор за ринком капіталів» під наглядом Комісії з фінансового нагляду. Цінні папери обертаються виключно в дематеріалізованій формі (електронний запис) і реєструються в Національній депозитарії цінних паперів (KDPW) [1].

WSE забезпечує оборот фінансових інструментів на чотирьох ринках: Головний ринок, NewConnect, Catalyst, Товарний біржі енергії.

Головний ринок діє з дня заснування біржі з 16.04.1991 р., є регульованим ринком, що функціонує під наглядом Комісії з фінансового нагляду, внесеним до реєстру Європейської комісії. Тут котируються такі фінансові інструменти, як акції, облігації, права підписки, права на акції, інвестиційні сертифікати, структуровані продукти, ETF і похідні інструменти. 31.12.2015 р. на Головному ринку котирувалися 485 компаній (капіталізація 254 млрд євро), у тому числі 53 іноземних (капіталізація 132 млрд євро) [2].

Ринок похідних інструментів WSE запрацював в 1998 р. Інтерес інвесторів до похідних інструментів зростає з кожним роком. На біржі котируються такі похідні інструменти, як ф'ючерсні контракти на індекси WIG20 і mWIG40, ф'ючерсні контракти на валюти (USD / PLN, EUR / PLN і CHF / PLN), ф'ючерсні контракти на акції обраних компаній, ф'ючерсні контракти на казначейські облігації, ф'ючерсні контракти на WIBOR, опціони на індекси (WIG20).

Головним індексом блакитних фішок, який розраховується з квітня 1994 р. і включає 20 найбільш ліквідних і найбільш капіталізованих на той момент часу компаній є WIG20. У період з 31.12.2014 р. по 31.12.2015 р. індекс впав на 19 відсотків у результаті невизначеності світових фінансових ринків та приходу до влади партії «Право і Справедливість» [2].

NewConnect – вторинний ринок, який функціонує як альтернативна система торгів, що надає невеликим компаніям просту і недорогу можливість доступу до капіталу та торгів у порівнянні з традиційним регульованим ринком. Цей ринок створювався як трейдінгова платформа для фінансування інноваційних компаній малого і середнього розміру, з одного боку, і для того, щоб підготувати їх до розміщення на головному ринку – з іншого. Кількість компаній, які розміщуються на альтернативному ринку WSE, в останні роки стрімко зростає. На кінець 2015 р. кількість компаній у лістингу склало 429, а їх загальна капіталізація досягла 2,03 млрд. Євро [3].

Catalyst – ринок боргових інструментів, призначений для торгів комунальними, корпоративними та іпотечними облігаціями. Він складається з регульованих ринків і альтернативних систем торгів, як для роздрібних, так і оптових клієнтів [4].

Товарна біржа енергії – торги електроенергією, природним газом і майновими правами на свідоцтва про походження електроенергії.

WSE є однією з найперспективніших бірж в ЄС. Вона дає можливість не лише польським компаніям, а й іноземним, залучати капітал для інвестицій, створювати робочі місця, охоплювати закордонні ринки, проводити наукові дослідження, розробки тощо. Завдяки розвиненій інфраструктурі ринку капіталу і певним уніфікаціям документів у рамках ЄС, іноземні інвестори мають можливість вкладати свій капітал в польські компанії, як і національні інвестори. Важливим джерелом капіталу є і кошти населення, які залучаються і розміщуються на ринку через внутрішні інвестиційні, страхові, пенсійні фонди.

У табл. 1 наведена динаміка приросту індексу зміни капіталізації на Варшавській фондовій біржі в 2007-2016 рр. Зменшення приросту індексу в 2013-2015 рр. можна пояснити зниженням темпів приросту іноземних інвестицій на фондовій біржі, зменшенням обсягу державних облігацій, що можна віднести до проблеми ЄС в результаті боргової кризи.

Таблиця 1

Динаміку індексу зміни капіталізації на Варшавській фондовій біржі

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Приросту ВВП на д. н.	3,05	0,6	-2,8	3,12	1,87	1,25	1,24	1,49	1,43	1,6
Індекс зміни капіталізації	10,39	-51	46,85	18,77	-20,8	26,24	8,06	0,62	-9,62	3,19

Джерело: [5-6].

Розрахунок коефіцієнту кореляції між ВВП на душу населення та індексом зміни капіталізації біржі засвідчив прямий зв'язок (коефіцієнт 0,6). Отже, діяльність Варшавської фондової біржі позитивно впливає на соціально-економічний розвиток країни в цілому.

Варшавська фондова біржа має відносно низькі критерії входу, конкуренція не є досить жорсткою, що дає змогу відносно малим компаніям через публічне первинне розміщення акцій залучати додатковий капітал. На сьогодні цим скористалося 13 українських компаній, 11 з яких торгують своїми цінними паперами на Головному ринку, 2 (Agroliga и Cereal Planet) – на NewConnect. В початку травня 2011 р. WSE почала розрахунок індексу акцій 8 компаній з активами в Україні WIG-Ukraine. Індикатор є першим фондовим індексом акцій українських компаній, що торгуються поза фондового ринку країни.

Отже, на сучасному етапі площадка WSE може забезпечити доступ до капіталу не лише молодих невеликих українських підприємств, а і сприяти інтеграції українських емітентів цінних паперів та капіталу ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Corporate Governance. [Електронний ресурс]. Warsaw Stock Exchange. – Режим доступу: https://www.gpw.pl/corporate_governance
2. GPW Markets. [Електронний ресурс]. Warsaw Stock Exchange. – Режим доступу: https://www.gpw.pl/gpw_markets
3. Basic Info. [Електронний ресурс]. New Connet. - Режим доступу: http://www.newconnect.pl/index.php?page=o_rynku_en
4. About Catalyst. [Електронний ресурс]. Catalyst. - Режим доступу: http://gpwcatalyst.pl/about_catalyst
5. Market Data. Analysis and Statistics. [Електронний ресурс]. Warsaw Stock Exchange. – Режим доступу: https://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki_en
6. Data. GDP per capita (annual %). [Електронний ресурс]. The World Bank – Режим доступу: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD.ZG?start=1998>